

Jean-Paul Demoule: *Homo Migrans: Globální historie migrace*

Olga Líbalová

Brno: Lingea 2024, 432 s., ISBN 978-80-7508-961-8

Na 298 stranách své knihy *Homo Migrans: Globální historie migrace* nabízí francouzský archeolog Jean-Paul Demoule rozsáhlý a ambiciózní přehled dějin lidské migrace – od období před neolitickou revolucí až po současnost. S velkou pečlivostí a citem pro detail autor zkoumá migraci jako nedílnou součást lidské historie ve všech obydlených koutech planety a v různých časových obdobích.

Demoule, emeritní profesor dějin pravěku na pařížské Sorbonně a člen prestižního francouzského výzkumného institutu, přistupuje k tématu nejen vědecky, ale i eticky. Jeho cílem je bojovat proti zneužívání archeologických a historických poznatků k politickým účelům a narušovat zakořeněné stereotypy o „cizincích“ či „přistěhovalcích“.

Kniha přehledně popisuje zásadní migrační vlny – od pohybu homo erectus a homo sapiens, přes změny spojené s neolitickou revolucí, vznik prvních států a impérií, až po migraci v moderní době. Autor se věnuje také koloniální expanzi, ekologické i dobrovolné migraci a vztahům migrantů s původním obyvatelstvem, přírodou i zvířaty. Všímá si jak kulturních střetů, tak i jejich reflexe v myšlení tehdejších společností. Ačkoli Demoulehova snaha o globální a časově široký záběr zasluhuje uznání, místy narazí čtenář na úskalí takto komplexního přístupu. Některé pasáže působí útržkovitě a nedostatečně zasazené do kontextu. Pro čtenáře bez hlubšího historického přehledu to může znamenat zkreslené pochopení určitých událostí – což je paradoxně v rozporu s autorovým cílem vyvracet historické mýty. Například pojednání o genocidě původních obyvatel Ameriky je věcně přesné, ale zcela opomíjí příklady mírového a vzájemně prospěšného soužití mezi evropskými osadníky a indiánskými kmeny, které rovněž tvoří důležitou součást historie.

Zatímco válečné konflikty a násilné střety jsou podrobně analyzovány, mírovým formám migrace je věnován menší prostor, především až v závěrečných kapitolách. Tento nepoměr může poněkud deformovat obraz migrace jako převážně konfliktního jevu, což může být zavádějící. Přesto však kniha přináší cenný přínos – zejména v rozbití často opakovaného mýtu, že migrace je výhradně fenoménem moderní doby. Autor důsledně ukazuje, že přesuny

lidí byly a stále jsou přirozenou součástí lidského vývoje. Závěrečná reflexe, zakončená řečnickou otázkou „Kdo se bojí migrace?“, shrnuje pět základních jevů, které migraci provázejí: demografický růst, touhu po moci, rasové mísení, hledání obětího beránka a solidaritu.

Demouleho citace, jako například: „Cizinec je pro nás často na první pohled podezřelý, protože ho neznáme, a dokonce mu nerozumíme, protože mluví jiným jazykem. Navíc se jinak obléká a stravuje – zkrátka se ve všem liší.“ nebo: „Imigranti jsou málokdy vítáni – odmítavý postoj vůči dnešním přistěhovalcům z Maghrebu a subsaharské Afriky se velmi podobá někdejšímu postoji k Italům, Polákům, Arménům či Židům ze střední Evropy.“ dobře ilustrují autorovu snahu zasadit současné debaty do širší historické perspektivy.

Ačkoliv *Homo Migrans* není bez slabin, představuje důležité dílo, které pomáhá porozumět migraci jako stále součásti lidského příběhu. Nabízí nejen historická fakta, ale i naději, že hlubší porozumění tomuto fenoménu může přispět k otevřenější a tolerantnější budoucnosti.

Mgr. Olga Líbalová
Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie
Filozofická fakulta Univerzity Palackého
tř. Svobody 26, 779 00 Olomouc
e-mail: olga.libalova@upol.cz